

O VRATISLAVICKÝCH ŠKOLÁCH

František Jelínek

Obsah:

První vratislavická škola rok 1745	2
Triviální školy	2
Druhá vratislavická škola rok 1862.....	2
Obecní úřad rok 1945	3
Třetí vratislavická škola rok 1889	3
Další roky života školy.....	4
Přestavba školní budovy 70. léta.....	4
Úpravy staré školní budovy.....	5
Vyučování, žáci a učitelé do roku 1945	5
Školní rok, počet žáků, název školy, ředitelé školy	6
První školní rok	6
Druhý školní rok.....	6
Další školní roky	6
Obecná škola na Nové Rudě	7
Obecná škola v Kunraticích	7
PROLOG – slovo autora	8
Příběh ze skutečnost:	10

O historii obce Vratislavice nad Nisou se čtenář dočte ve dvou vydaných publikacích Marka Řeháčka „Vratislavice n. N.“ a „Kniha o Vratislavicích“ a Františka Jelínka „Vratislavické vzpomínání“ a „Obrázková kronika Vratislavice, dříve a dnes“. V těchto publikacích je představován život obyvatel obce od jejího počátku do dneška. Texty se týkají také historie továrny na koberce (INTEX), Vratislavského pivovaru a Kyselky.

Pohled do prostředí a života vratislavických škol však chyběl a je nabízen až v následujícím článku.

První vratislavická škola rok 1745

Nejstarší doklad o existenci **první vratislavské školy** pochází z roku 1745. Škola se nacházela v nízkém roubeném domku pod kostelem v říční nivě na pravém břehu Nisy. Skládala se z jedné místnosti, ve které se ve dvou řadách učilo pár žáků, a která zároveň sloužila jako bydliště učitele s rodinou. Učitel s přísným pohledem a s rákoskou v ruce učil žáky číst z letitých slabikářů a psát na břídlícových tabulkách.

Triviální školy

V roce 1774 Marie Terezie, tehdejší panovnice Rakousko-Uherska, vyhlásila reformu školství platnou pro obce s farním kostelem. Reforma zavedla povinnou školní docházku pro děti ve věku od 8 do 12 let v tak zvaných obecních *triviálních školách*. Děti se učily číst, psát a počítat. Pro mnohé děti byl školní rok krátký, jen od listopadu do dubna, protože na podzim a na jaře pomáhaly rodičům na polích. Obce měly za úkol zajistit vhodné prostory pro zvýšený počet žáků školou povinných.

Teprve v roce 1807 byla stará chátrající školní chalupa přestavěna na zděný domek, zvětšil se prostor nejen pro žáky, ale i pro rodinu učitele. Přesto bylo žáků tolik, že se učili ještě ve dřevníku a na půdě. Původní chalupa se dožila 20. století pod čp. 119. Na jejím místě byla později postavena barevna Bytexu.

Druhá vratislavická škola rok 1862

S přibývajícími lety rostl počet obyvatel a zvláště dětí. Statistika uvádí, že v obci bylo 3500 obyvatel z toho 500 dětí. Proto bylo rozhodnuto postavit novou - **druhou školu**. Na pozemku vedle fary postavil stavitel A. Jager patrovou budovu s podkrovím v jednoduchém novorenesančním stylu. K vysvěcení školy došlo 29. 10. 1862. K obecné čtyřtřídní škole patřil i dvůr a zahrada. Žáci si donášeli vodu ze studně, která dodnes stojí na levém okraji parkoviště. (Budova se v roce 2012 dožila 150 let bez patřičného povšimnutí). Z důvodu nedostatku peněz, ale i chybným odhadem nárůstu žáků, nechali radní postavit nevyhovující školu. Po několika letech bylo žáků tolik, že se do tříd nevešli, a tak byly další třídy umístěny v sousedních obytných domech (např.

v čp. 261). Proto byla o deset let později přistavena do dvora dvě křídla, za materiálního a finančního přispění I. Ginzkeye jun., a tak se zdvojnásobil počet tříd. Tato škola fungovala až do roku 1890, tedy do otevření nové školy.

Obecní úřad rok 1945

Z opuštěné budovy školy se na další desetiletí stal **obecní úřad**. V roce 1945 v ní zahájil činnost Místní národní výbor (od roku 1956 Městský) a byl zde až do roku 1980, kdy došlo ke sloučení Vratislavic s Libercem. Do budovy byl postupně zaveden městský vodovod, plyn a centrální vytápění. K jiným výrazným změnám nedošlo. Za zmínku snad stojí vystavený balkón v průčelí budovy, který měl asi sloužit jako tribunka pro představitele města kynoucích účastníkům prvomájových průvodů. V praxi nikdy nebyl využitý. V přízemí budovy vlevo byla dočasně umístěna místní lidová knihovna a vpravo zasedací a obřadní síň, které jsou dodnes funkční. (Současná zasedací síň svým prostorem odpovídá velikosti tehdejší školní třídy, stejně tak i obřadní síň.) V patře se nacházely úřadovny předsedy a tajemníka výboru a několika pracovníků tehdejšího úřadu.

V roce 1990 se zvolením prvního starosty a zastupitelstva Městského obvodu ve Vratislavicích se do budovy vrací život. Během následujících dvaceti let dochází k postupné rekonstrukci budovy a jejího interiéru. Touto přestavbou z původní budovy školy nezůstalo téměř nic. Zachovalo se jen původní kamenné schodiště a oblouková klenba na chodbě patra. Vybudováním řady příček vznikly kanceláře pro dvě desítky pracovníků městského obvodu. Po rekonstrukci působí v podkroví obvodní oddělení Policie ČR.

Třetí vratislavická škola rok 1889

Teprve stavba **třetí školy** - obecné i měšťanské, v letech 1889 -1890, uspokojila nároky na umístění téměř 900 dětí z Vratislavic a okolí.

Budovu v novoklasicistním slohu projektoval liberecký architekt Eduard Trossin a stavbu provedl stavitel Paul Wagler. Budova má půdorys v podobě písmena U. Novoklasicistní prvky jsou k vidění na čelní fasádě. Hlavní vstup umístěný uprostřed je předsunut, opatřen dvěma sloupy a trojúhelníkovým štítem tzv. rizalitem. Okna ve středním patře jsou osazena trojúhelníkovými výklenky. Uprostřed okraje střechy v jednoduchém štítu se nacházely hodiny. Rozdíly v terénu vyrovnává šestistupňové schodiště. Pravá krajní okna jsou zaslepená, protože v učebnách je čelo třídy se školní tabulí. Nová škola s dvaceti třídami byla vysvěcena 16. 11. 1890 a veřejností označena jako opravdový palác a nádherná okrasa obce.

V letech 1945 až 1970 byly provedeny pouze sporadické úpravy a opravy a prováděly se jen v případech nutné údržby chodu školy.

Dne 8. května 1945 provedlo sovětské letadlo nálet na Liberec a jeho okolí. Jedna z tříštivých pum zasáhla budovu školy a porušila vnější zeď uvnitř dvora v pravém křídle. Další bomby zasáhly na několika místech Liberec a ve Vratislavicích jedna z nich dopadla k patě kostela, další u vratislavského nádraží a pod Sociálním ústavem na Nové Rudě. Asi o deset let později pracovník Komunálních služeb pan Zita vykopal při opravě vodovodního potrubí ve sklepě nedaleké tehdejší mateřské školy čp. 342 v ulici Nad Školou třicetikilovou nevybuchlou pumu.

Další roky života školy

1948 - Do tříd a na záchody byla zavedena voda pomocí čerpadla z místní studny.

1950 – Instalace centrálního zvonění elektrickými hodinami. Dosud začátky a konce hodin ručně zvonil školník.

1951 – Havárie topného systému. O Vánocích následkem tuhých mrazů bylo potrháno 33 plechových radiátorů. Výměna topných těles za litinové. Školní družina pro nedostatek míst v budově školy byla přemístěna do objektu čp. 544 v Dopravní ulici za tovární lávkou. Současně se zde stravovalo kolem 70 žáků.

1956 - Dne 4. února vypukl požár z prohořelého trámu u komína ve třídě mezi I. a II. patrem. Poškozeny byly dvě učebny. Školní družina se vrátila zpět do školy. Stalo se tak po provedené rekonstrukce bývalé menšinové školy na dvoře za hlavní budovou, dnes v místech velké tělocvičny. V nově upraveném objektu byla i kuchyň s jídelnou pro žáky i učitele.

1957 - V pořadí druhá havárie topného systému. Silné mrazy o vánocích potrhaly litinová tělesa na chodbách školy.

1960 - 1962 - Výstavba školičky. Z důvodu kritického nedostatku míst v hlavní budově a směnného vyučování žáků 2. a 3. tříd. Za spoluúčasti rodičů byl postaven přízemní objekt se čtyřmi třídami, společnou chodbou a šatnami, sociálním zařízením a kabinety. Školička původně stála samostatně mimo hlavní budovu, v současné době je propojena s areálem školy.

1961 – Původní šatny pro žáky na chodbách školy byly přemístěny do sklepních prostorů.

1962 – V interiéru školy vznikly odborné učebny fyziky, chemie, přírodopisu a dílen.

1963 – Výměna oken (stále dřevěných) a oprava střešní krytiny.

1970 – 1971 - Generální oprava elektroinstalace prováděna za provozu.

Přestavba školní budovy 70. léta

V sedmdesátých letech bylo ve Vratislavicích postaveno mnoho nových obytných domů, že se počet obyvatel téměř zdvojnásobil, a proto bylo nezbytné provést úplnou přestavbu staré školní budovy a přistavět k ní další prostory odpovídající následné invazi nových žáků.

Projektovou dokumentaci navrhli architekti M. Strach a M. Bulíř, pracovníci Stavoprojektu a přístavbu, která navazovala na východní křídlo staré budovy, provedly Pozemní stavby Liberec.

Nejprve bylo nutné odstranit objekt školní družiny. Změnil se vstup pro žáky z ulice Nad Školou do vstupní haly a šaten, byly vystaveny dvě tělocvičny a v třípodlažním kolmém křídle dílny, kuchyně s jídelnou a učebny školní družiny.

Úpravy staré školní budovy

1983 – Na staré budově byly vyměněny okapy, vymalovány třídy a provedena výměna parket na chodbách.

1992 - Generální oprava ústředního topení.

1993 – V obou tělocvičnách byly zpevněny rozestupující se panely. Poprvé za stoleté trvání staré školní budovy byla provedena nejrozsáhlejší oprava fasády a současně vyměněna dřevěná okna za plastová. Návrh na rekonstrukci vypracoval ve spolupráci s památkovým ústavem Agroatelier architektem M. Zrníkem. Ve štítu budovy byly instalovány sluneční hodiny.

1995 – V přízemí staré školy byl vytvořen přednáškový sál a knihovna – pobočka Státní vědecké knihovny v Liberci.

1996 – Oprava střech nad oběma tělocvičnami novou moderní krytinou.

1997 – Rozsáhlá rekonstrukce školičky, oprava její střechy a výměna oken.

2002 – Úprava šaten se šatnovými skříněmi pro dva žáky.

2006 – Rekonstrukce kuchyně a jídelny.

2008 – Úprava vstupních dveří a vestibulu. Generální oprava sociálního zařízení v hlavní budově. V prostoru vedle velké tělocvičny bylo vybudováno školní hřiště s umělým povrchem a oplocením.

Vyučování, žáci a učitelé do roku 1945

Od založení až do května 1945 byla škola s německým vyučovacím jazykem, rozdělená na školu obecnou a měšťanskou. V levé polovině budovy byly chlapecké třídy, v pravé dívčí třídy.

Pro české děti byl v roce 1920 určen malý přízemní objekt na dvoře za hlavní budovou. Do jednotřídní školy s 1. - 5. ročníkem a jedním vyučujícím docházelo až 20 dětí. Na podzim roku 1938 byla škola zrušena. Posledním učitelem jednotřídky byl Antonín Masopust. Po záboru pohraničí byl vyhoštěn do obce Přepeře, psychicky se nedokázal vyrovnat s následky mnichovské dohody a spáchal sebevraždu.

Ve třicátých letech bylo ve Vratislavicích kolem 500 českých obyvatel. Některé další děti docházely do dvou českých libereckých škol v Oblačné ulici nebo v Horním Růžodole a od roku 1935 i do českého gymnázia v Komenského ulici.

Školní rok, počet žáků, název školy, ředitelé školy

První školní rok

První školní rok 1945-6 po osvobození Československa byl ve Vratislavicích zahájen dne 17. září. Na slavnostním shromáždění za účasti 130 žáků a prvních učitelů J. Bambucha, A. Hušnerové, E. Jírové, K. Jakla, S. Kopeckého, M. Morávkové a P. Rajena, přednesl slavnostní projev ředitel školy Vladimír Seifert a předseda místního národního výboru Pavel Kmínek. Přítomní zazpívali státní hymnu a pak poprvé začalo vyučování v české škole.

Druhý školní rok

Druhý školní rok 1946-7 byla **osmiletá střední škola** rozdělená na dva samostatné celky, na školu národní s 1. až 5. třídou a školu střední s 1. až 3. třídou a jednoročním učebním kurzem (JUK). Ředitelem národní školy se stal Augustin Drašner a ředitelem střední školy Jiří Hušek. Žáci končící osmým rokem přecházeli na učňovské školy nebo pokračovali v JUKu přípravou na budoucí studium na středních školách. Povinná školní docházka byla desetiletá. Na všechna pracovní odvětví bylo zřízeno učňovské školství. Někde stačily jen dva roky, v jiných oborech čtyři.

Další školní roky

1952 (495 žáků) **Devítiletá střední škola. (DSŠ)** Po pětiletém trvání OSŠ byl školní rok prodloužen o jeden rok. Ředitelem národní školy byl Vladimír Večeřa, ředitelem střední školy Augustin Drašner. Na škole působilo 18 učitelů. Výuka na II. stupni školy byla rozšířena o předmět pracovního vyučování rozděleného na vyučování pro žáky v dílnách a na pozemku a pro žákyně na péči o dítě a základy vaření.

1953 (482 žáků) **Osmiletá střední škola(OSŠ)** Vystřídali se dva ředitelé Bohuslav Paska a Jaroslav Bambuch, každý z nich řídil celou OOŠ.

1960 (677). **Základní devítiletá škola (ZDŠ).**

1962 (725) ředitel Jason Havlín. V některých třídách bylo až 44 žáků

1966 (594) Josef Slepíčka

1969 (514) Josef Morávek, ve funkci ředitele působil 14 let

1982 (770) Jaroslav Srp,

1983 (782) Jiří Vodička

1986 (871) **Základní škola (ZŠ).**

1989 (700) Jan Kubín, počet žáků ztelně klesá

1992 (625) Libuše Janků.

2002 (580) Jaroslav Balatka

2006 (580) Jana Neubauerová

2009 (370) Jana Svobodová

2011 (385) Libor Rygál

První populační vlna gradovala v roce 1962. Do školy docházelo až 725 žáků umístěných ve všech prostorách školy, dokonce i v učebnách školní družiny. Ve třídách bylo průměrně 36 žáků, některé třídní kolektivy měly žáků přes čtyřicet. Výstavba školičky zrušila směnné vyučování.

Druhá populační vlna nastala po výstavbě vřatislavických sídlišť. V roce 1982 770 žáků a v roce 1986 dokonce 870 žáků. Sídlíště postupně stárlo a s ním i jeho obyvatelé. Mládež odrostla věku povinné školní docházky. Dnes navštěvuje základní školu kolem čtyř set žáků.

Obecná škola na Nové Rudě

Budova obecné školy na Nové Rudě byla postavena v roce 1903. Nesla honosný název „Škola císaře Františka Josefa“, byla školou trojtřídní, později čtyřtřídní s německým vyučovacím jazykem. Budova se nachází na horním konci Sladovnické ulici. Urbanisticky zajímavá dvoupodlažní stavba vpředu zdobená dvěma štíty je dominantou Nové Rudy.

České děti do této školy začali chodit 1. září 1945. Téměř 200 žáků ve čtyřech třídách národní školy zaplňovalo všechny prostory. Řídícím učitelem se stal Jiří Jíra. Dále zde působili František Bednář, Jaroslav Patočka a Blanka Fejfarová. V plně obydlené Nové Rudě postupně odrůstali žáci z věku docházky do obecné školy. V roce 1959 navštěvovalo školu již jen 115 žáků a pro stále klesající stav byla škola k 1. 8. 1966 zrušena a žáci trvale docházeli do hlavní školy ve Vřatislavicích.

V budově se později střídala různá školská zařízení pro výuku učňovského dorostu. Nejprve Středisko odborného učiliště obchodu (1992) a od roku 1996 zde působí Střední umělecká škola s oborem propagačního výtvarnictví.

V objektu bývalé mateřské školy v ulici Nad Školou bylo v devadesátých letech otevřeno Střední odborné učiliště pro dámské krejčové, opravy obuvi a zahradnictví.

Obecná škola v Kunraticích

I v sousedních Kunraticích (v letech 1945 až 1980 katastrálně spadajících do Vřatislavic) působila od roku 1892 **jednotřídní obecná škola**. Po II. světové válce se stala českou jednotřídní školou s výukou pro 20 dětí. I zde se počet snižoval, jak dětí ubývalo. V roce 1953 byla poprvé zrušena, a poté ještě jednou na dva roky (1957-8) znovu zprovozněna. Učitelem jednotřídky byl Jaroslav Patočka.

PROLOG – slovo autora

„O škole trochu jinak“

O existenci Vratislavic jsem zhola nevěděl do okamžiku, než mi okresní školní inspektor ukázal prstem na mapě liberecké okresu ono místo, kde budu učit od 1. září roku 1952. Po ročním působení na liberecké Rudolfce nastoupím místo vratislavského učitele, který byl odtud odvolán. Příkaz je příkaz. Na konečné autobusu v ulici Na Bídě jsem nastoupil do permanentně přečpaného autobusu a za jednu korunu vystoupil u vratislavského kostela. Vítala mne majestátní budova školy. Toť tvé nové působiště, řekl jsem si a přitom netušil, že v této škole strávím dalších patnáct let a v samotných Vratislavicích šedesát.

Do školy se tehdy vstupovalo hlavním vchodem. Na chodbách mezi třídami byly nízké lavičky a nad nimi lišta s háčky, což představovalo šatnu žáků. V prvním patře byla ředitelna se sborovnou, ve druhém patře uprostřed v úzké místnosti bydlel školní František Jiskra s rodinou. Coby tělocvikář jsem se zajímal o tělocvičnu. Byla v přízemí, v místě kde je dnes knihovna s přednáškovým sálem, ale o půl patra nížeji, odmyslíme-li si podlahu knihovny. Uprostřed na trámu byla zavěšena kolovadla (z točny viselo asi osm provazových žebříků), v rohu šplhadla, cvičební koza, dvě švédské lavičky a plátěné žíněnký. Na jedné polovině cvičilo třicet kluků, ve druhé učitelka taky s třiceti děvčaty. To byla pohoda! Učitelský sbor obecné školy tvořily převážně začínající učitelky, kantorský kolektiv druhého stupně vesměs učitelé středního věku. Vyučovalo se šest dní v týdnu do čtrnácti hodin a v sobotu do dvanácti hodin.

Z učitelského sboru si vzpomínám na několik z nich. Kolega Pavlata, učil matematiku. Každou sobotu přivedl s sebou šestiletého syna. Ráno mu z papíru vybalil dva vuřty, rozdělil je na čtyři kousky s pokynem, aby každou hodinu co bude učit snědl vždy jen jeden díl. Až spořádá poslední, pojedou k babičce. Učitel přírodopisu Stanislav Kopecký, vášnivý nimrod, přinesl v nůši živého výra a chodil od třídy do třídy a ukazoval ho žákům. Výr „vejral“ na žáky, ti zas na něho. Výuka školních dílen učitele Vladimíra Večeři byla považována za vrchol pedagogické praxe. Sám jako okresní metodik vymýšlel a publikoval nepřeberné množství výrobků, podle nichž se ve školách vyučovalo. Žáci si domů odnášeli vyrobené stolní lampičky, věšáky, poličky a ptačí budky. Postavou subtilní, ale se železnou kázní, vládla češtinářka E. Jírová, učitel matematiky Josef Morávek, biolog Zdeněk Pavlíček, (později postrach studentů v gymnáziu), ruční práce Hana Morávková- Nádvoříková a další.

Úloha učitele v poválečném období v porovnání s dnešní dobou byla složitější až

hektická. V očích veřejnosti byl vážen a ctěn stejně jako je tomu dnes, nad sebou měl vrchnost, která mu nedopřála k vlastní pedagogické práci ani chvíli klidu. Vyučovalo se podle jednotných osnov a učebnic. Jednou z povinností bylo sestavit časový čtvrtletní plán učiva, na každou hodinu mít písemnou přípravu, sledovat záškoláctví a aktivně se podílet na mimoškolních aktivitách.

Žáci dostávali učebnice a sešity zdarma, v nižších třídách i psací potřeby. Nově zavedené žákovské knížky se staly tichou poštou mezi školou a rodiči. Když žák zlobil a učitel napsal vzkaz rodičům „Váš syn ruší, nejráději bych mu jednu vrazil“, zněla odpověď otce „Ne jednu, příště přidejte tři.“ Že by byli žáci v té době hodnější, než dnes se nedá jednoznačně určit. Faktem je, výuku nerušil mobil nebo pitný režim během vyučování (nebyl znám). Mládež neznala počítače, neseděla převážně doma, ale volný čas trávila mimo domov na zdravém vzduchu.

Pod pojmem slova brigáda si málokdo umí přestavit jeho pravý význam. I když slovník říká, že brigáda je dobrovolná práce, byly v té době brigády denní samozřejmostí, občanskou povinností chtěl-li člověk či nechtěl. Žáci ve vyučovací době i mimo ni byli používáni na sběr „amerického brouka“ mandelinky bramborové, sklizně lnu, sázení stromků v Jizerkách a hlavně sběru brambor a kamení. Žáci ve třídách shromažďovali sušené léčivé byliny, které poté putovaly do sběrný v Kunraticích. Za utržené peníze dokonce jedna ze tříd jela na výlet do Tater. Nastala sklizeň brambor. Když místní jednotné zemědělské družstvo (JZD) vyjelo do pole s párem koní a skupinkou družstevnic (více jich JZD nemělo), zjistil předseda družstva, že brambory tak sklídí do vánoc, proto zavolal o pomoc tajemníka MNV, ten ředitele školy. Ředitel přerušil vyučování třeba i po první ranní hodině a vyslal několik tříd do terénu. Nastoupil tak „bramborový kombajn U 34“ (učitel a třicet čtyři žáci) mezi brázdy brambor. A tak tomu bylo i v dalších dnech, žáci už přímo docházeli na pole. Dopoledne brigádníci dostali kousek točeného salámu s houskou, žízeň hasili vodou z konve. Pracovní morálka postupem času klesala a končila bramborovou válkou. (Pro porovnání: v roce 1958 v Bratislavě JZD sklídilo 1.300 q brambor) a výzvu Čs. rozhlasu o sběru kovového sběru reagovala i místní základka. Místo vyučování snášeli starší žáci do valníků ze dvorů a zahrad povalující se zbytky zemědělské techniky a plnili železniční vagón na nádraží. Akce byla oceněna návštěvou zástupce ministerstva těžkého průmyslu a redaktora Čs. rozhlasu. Škola byla vyhodnocena na prvním místě, získala diplom znázorňující lokomotivu jako symbol množství sběru a učitel Kopecký, který akci zorganizoval, dostal darem plnicí pero.

Výluky ve vyučování byly časté. Pro nedostatek otopu byly rok co rok vyhlašovány uhelné prázdniny, což žáci vítali s povděkem. Přednostně byl zásobován průmysl a nemocnice, na školy se nedostávalo. Když škola spotřebovala zásobu uhlí, nastaly i pro ni mimořádné prázdniny. Dokonce třídy tajně vysílaly špióny do sklepa zjistit množství zásob.

roce 1956 došlo k požáru stropu v I. patře od doutnajícího trámu zazděného u komínu. Vyřazeno bylo levé křídlo budovy, provoz školy přerušen o vánočních prázdninách v roce 1957, kdy přestal školník topit a čistil kotel. Přišel tak velký mráz, že na chodbách zamrzly litinové radiátory. Mráz trhal kusy litiny, ty létaly jako neřízená střela. Nastoupili dobrovolníci a požárníci (dnes hasiči) a snášeli demontovaná tělesa do sklepa.

V roce 1962 nastoupil do školy ředitel Jason Havlín, ambiciózní novátor. Na základě poznatků v několika školách, začal budovat odborné učebny pro většinu předmětů. Zkrácením plochy v několika třídách dřevěnými přepážkami v jejich zadní části, vznikly kabiny a učebny vybavené patřičnými pomůckami sloužily k výuce daného předmětu. Žáci o přestávkách se stěhovali z učebny do učebny podle toho, kterému předmětu se budou právě učit. Na chodbách se mýjeli žáci při neustálém pohybu. Druhým novátorským činem ředitele Havlína byla zavedena slovní klasifikace žáka místo vyjádření známkou. (ve dvou či třech třídách nižšího stupně). Slovní známkování se neosvědčilo, stejně tak i hromadné stěhování se časem zrušilo.

Tehdy se učitel někdy domníval, že je „jako služka pro všechno“. Tak uvádím jeden z příkladů.

Psal se rok 1962. O prvním vánočním svátku usedám s rodinou k obědu. Přiběhl školník se vzkazem od ředitele, abych se neprodleně dostavil na vratslavské nádraží. Je třeba vyložit vagón školního nábytku do nákladáku a převést jej do školy. Jinak prý se bude platit penále za nevyložený vagón. Přišli téměř všichni kolegové, které školník stačil oběhnout, a bylo po vánoční idyle. Jak se říká – jiná doba, jiný mrav. Nevím, jak by reagoval dnešní kantor.

Příběh ze skutečnosti:

Bylo nepsaným zvykem, že žáci na konci školního roku spolu s třídním učitelem uspořádají výlet zpravidla autobusem a navštíví různé hrady, zámky a pokochají se pohledem na krásy přírody.

Byl jsem tehdy třídním učitelem v sedmé třídě. Naplánovali jsme si výlet do Adršpašských skal. Nadešel den výletu, před školu přijel autobus. Odpočítal jsem žáky a jako poslední jsem taky nastoupil. Po hodině jízdy autobus zastavil kdesi na parkovišti, žáci dostali pokyn vystoupit a posvačit. Když jsem totéž chtěl provést, s hrůzou jsem zjistil, že svoji aktovku s fotoaparát, doklady, peníze a svačinou jsem zanechal na zídce plotu u chodníku před školou. Výlet se vydařil, žákům se líbil, mně už méně. Taška na plotě chyběla.

Druhý den po příchodu do sborovny aktovka ležela na mém místě. Ředitel totiž náhodným pohledem z okna ředitelny aktovku objevil a v přesvědčení, že patří některému ze záškoláků, ji občas sledoval. Když ale zůstávala na místě i odpoledne, poslal školníka, aby ji donesl. A tak zjistil, že zapomnětlivým není žák, ale učitel.